TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Mở rộng không gian di sản Vân Long - Kim Bảng - Tam Chúc: Kết nối Ninh Bình với Phú Thọ

19:34 03/11/2026

Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch vừa trình Thủ tướng Chính phủ xem xét cho phép xây dựng hồ sơ khoa học Cảnh quan văn hóa - sinh thái Voọc mông trắng Vân Long - Kim Bảng - Tam Chúc theo hướng liên tỉnh Ninh Bình - Phú Thọ. Việc nghiên cứu mở rộng không gian di sản được kỳ vọng tăng cường kết nối sinh thái, bảo tồn loài Voọc mông trắng và hướng tới mục tiêu được UNESCO công nhận là Di sản thế giới.

Kết nối các vùng sinh thái, mở rộng không gian bảo tồn

Theo Tờ trình của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, việc xây dựng hồ sơ di sản thế giới theo hướng liên tỉnh Ninh Bình - Phú Thọ xuất phát từ yêu cầu bảo đảm tính toàn vẹn của cảnh quan, hệ sinh thái và môi trường sống của loài Voọc mông trắng, đồng thời tạo cơ sở khoa học để hoàn thiện hồ sơ đề cử trình UNESCO.

Trước đó, ngày 25/3/2026, Văn phòng Chính phủ có Công văn số 2592/VPCP-KGVX thông báo ý kiến chỉ đạo của Phó Thủ tướng Chính phủ Mai Văn Chính, đồng ý với đề nghị của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch và Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia về việc lập hồ sơ khoa học Cảnh quan văn hóa - sinh thái Voọc mông trắng Vân Long - Kim Bảng - Tam Chúc, đề nghị UNESCO đưa vào Danh mục dự kiến Di sản thế giới của Việt Nam.

Voọc mông trắng sinh sống trong môi trường núi đá vôi, loài linh trưởng quý hiếm được ưu tiên bảo tồn trong không gian di sản Vân Long - Kim Bảng - Tam Chúc. Ảnh: vov.vn

Thực hiện chỉ đạo này, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã phối hợp với Bộ Ngoại giao cùng các cơ quan liên quan hướng dẫn tỉnh Ninh Bình hoàn thiện báo cáo tóm tắt về khu cảnh quan. Ngày 30/3/2026, báo cáo đã được đăng tải trên trang thông tin điện tử của Trung tâm Di sản Thế giới UNESCO.

Đến ngày 12/10/2026, UBND tỉnh Ninh Bình có Công văn số 7255/UBND-VP6 đề nghị Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch trình Thủ tướng Chính phủ cho phép lập hồ sơ khoa học theo hướng liên tỉnh Ninh Bình - Phú Thọ.

Về phía Phú Thọ, tại Công văn số 19122/UBND-KGVX17 ngày 1/10/2026, UBND tỉnh đã thống nhất chủ trương phối hợp với Ninh Bình tiếp tục nghiên cứu, xây dựng hồ sơ đề cử Di sản thế giới đối với khu cảnh quan này theo quy định.

Theo báo cáo tóm tắt, Cảnh quan văn hóa - sinh thái Voọc mông trắng Vân Long - Kim Bảng - Tam Chúc dự kiến được đề cử theo các tiêu chí (v), (ix) và (x) trong Hướng dẫn thực hiện Công ước năm 1972 về Bảo vệ Di sản Văn hóa và Thiên nhiên Thế giới.

Không gian di sản đề cử gồm 4 hợp phần: Khu bảo tồn đất ngập nước Vân Long; Khu bảo tồn Loài - Sinh cảnh Voọc mông trắng Kim Bảng; Quần thể Danh thắng và Khảo cổ học Tam Chúc; Hành lang sinh thái trung tâm.

Các khu vực này có đặc trưng cảnh quan karst với những dãy núi đá vôi, khối núi hình chóp nón, tháp đá nổi lên giữa những vùng đất thấp, cánh đồng lúa và hệ thống đất ngập nước nội địa. Đây cũng là những sinh cảnh có ý nghĩa quan

trọng đối với công tác bảo tồn loài Voọc mông trắng.

Đáng chú ý, kết quả nghiên cứu bước đầu cho thấy khu vực xã Lạc Thủy và xã An Nghĩa, tỉnh Phú Thọ có nhiều đặc điểm tương đồng về địa lý, địa chất, địa mạo và cảnh quan với các hợp phần thuộc khu di sản dự kiến đề cử.

Trong đó, khu vực xã Lạc Thủy nằm ở vùng chuyển tiếp giữa dải núi đá vôi Tây Bắc và đồng bằng sông Hồng, có hệ thống núi đá vôi, thung lũng karst, hang động cùng các dạng địa hình đặc trưng. Hệ rừng giáp ranh Lạc Thủy - Vân Long được xác định có mối liên hệ với quần thể Voọc mông trắng tại Vân Long.

Đối với xã An Nghĩa, địa hình bán sơn địa với các dải đồi thấp, mỏm đá vôi và vùng đồng bằng tích tụ phù sa có vai trò như vùng đệm ngoại vi. Khu vực này góp phần duy trì độ che phủ thực vật, bảo vệ nguồn nước và giảm áp lực xâm lấn từ phía Bắc đối với hành lang di chuyển của các loài linh trưởng tại Lạc Thủy - Kim Bảng.

Việc nghiên cứu bổ sung hai khu vực trên vào phạm vi di sản đề cử được đánh giá là cần thiết nhằm làm rõ hơn mối liên hệ giữa các sinh cảnh, khả năng kết nối của hành lang sinh thái trung tâm với các hợp phần Tam Chúc - Kim Bảng và Vân Long.

Hướng tới hồ sơ di sản thế giới liên tỉnh

Một trong những vấn đề được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đề cập trong Tờ trình là hiện trạng hành lang sinh thái tại khu vực phía Đông của di sản dự kiến đề cử.

Quần thể danh thắng Tam Chúc, một hợp phần của không gian di sản dự kiến đề cử UNESCO theo hướng liên tỉnh Ninh Bình - Phú Thọ.

Theo đó, tại Hợp phần 4 - Hành lang sinh thái trung tâm, trên địa bàn tỉnh Ninh Bình, hoạt động khai thác khoáng sản đã ảnh hưởng đến không gian sinh thái. Diện tích di sản đề cử của hợp phần này là 1.448 ha, trong khi chiều rộng hành lang tại vị trí hẹp nhất chỉ khoảng 1.000 m.

Thực trạng trên đặt ra yêu cầu tiếp tục nghiên cứu, đánh giá khả năng kết nối sinh cảnh và mức độ đáp ứng tính toàn vẹn của di sản đề cử.

Trong bối cảnh đó, việc nghiên cứu mở rộng phạm vi sang khu vực Lạc Thủy và An Nghĩa không chỉ nhằm bổ sung không gian địa lý, mà còn hướng tới làm rõ tính liên tục của hệ sinh thái, mối liên hệ giữa các khu vực bảo tồn và vai trò kết nối của hành lang sinh thái.

Đây là những nội dung có ý nghĩa trong quá trình xây dựng luận cứ khoa học, chứng minh giá trị nổi bật toàn cầu và tính toàn vẹn của khu di sản dự kiến trình UNESCO xem xét công nhận.

Trên cơ sở nghiên cứu các quy định của Công ước năm 1972 và Hướng dẫn thực hiện Công ước, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch nhận định đề xuất xây dựng hồ sơ theo hướng liên tỉnh Ninh Bình - Phú Thọ là phù hợp, đặc biệt đối với các di sản được đề cử theo tiêu chí liên quan đến quá trình sinh thái và bảo tồn đa

dạng sinh học.

Từ những căn cứ trên, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã trình Thủ tướng Chính phủ xem xét cho phép, giao UBND tỉnh Ninh Bình chủ trì, phối hợp với UBND tỉnh Phú Thọ lập hồ sơ khoa học Cảnh quan văn hóa - sinh thái Voọc mông trắng Vân Long - Kim Bảng - Tam Chúc.

Quá trình lập và hoàn thiện hồ sơ phải tuân thủ quy định của pháp luật Việt Nam, Công ước năm 1972 và các hướng dẫn liên quan; đồng thời bảo đảm sự phối hợp chặt chẽ, đồng thuận giữa chính quyền hai tỉnh, các cơ quan liên quan và cộng đồng địa phương.

Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch cũng đề xuất được giao chủ trì, phối hợp với Bộ Ngoại giao, Bộ Nông nghiệp và Môi trường, Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia cùng các cơ quan chức năng hướng dẫn hai địa phương xây dựng, hoàn thiện hồ sơ khoa học theo quy định.

Việc nghiên cứu hình thành không gian di sản liên tỉnh Ninh Bình - Phú Thọ được kỳ vọng sẽ tạo điều kiện bảo tồn đồng bộ hơn các giá trị cảnh quan, sinh thái và đa dạng sinh học, đặc biệt là môi trường sống của loài Voọc mông trắng.

Đồng thời, đây cũng là bước chuẩn bị quan trọng trong hành trình hoàn thiện hồ sơ đề cử Cảnh quan văn hóa - sinh thái Voọc mông trắng Vân Long - Kim Bảng - Tam Chúc, hướng tới mục tiêu được UNESCO công nhận là Di sản thế giới.

Thiên Trường